

**การบริหารสถานศึกษากับความสุขของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
SCHOOL ADMINISTRATION AND TEACHER'S HAPPINESS
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE1**

นภารัตน์ โพธิ์สัตย์*

Naparat Phothisat

ดร.สงวน อินทร์รักษ์**

Sangaun Inruk

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 2) ความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 และ 3) การบริหารสถานศึกษากับความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 59 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ครู รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 118 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของเซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni) และความสุขในการทำงานตามแนวคิดการวัดความสุขด้วยตนเอง (HAPPINOMETER) ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ การวางแผน และอยู่ในระดับมาก

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

E-mail: pprangnaparat@gmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ที่ปรึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

E-mail: san_inrak@hotmail.com

6 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การตัดสินใจ การจัดการองค์กร การประเมินผล การประสานงาน การมีอิทธิพล และการติดต่อสื่อสาร

2. ความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อย คือ จิตวิญญาณดี สังคมดี ครอบครัวดี ใฝ่รู้ดี และอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อย คือ การงานดี น้ำใจดี ผ่อนคลายดี สุขภาพดี และ สุขภาพเงินดี

3. การบริหารสถานศึกษากับความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, ความสุขของครู

ABSTRACT

1) school administration of head under Secondary Educational Service Area Office 1

2) teachers' happiness under Secondary Educational Service Area Office 1 and 3) school administration and teachers' happiness under Secondary Educational Service Area Office 1. The samples were 59 schools under The Secondary Educational Service Area Office 1. The 2 respondents from each school including a school administrator and a teacher, in the total of 118 respondents. The instrument employed for data collection was an opinionnaire about school administration based on theory of Sergiovanni and Teacher's happiness based on concept of happiness self-assessed (HAPPINOMETER) of Institute for Population and Social Research, Mahidol University. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings were as follows :

1. School administration of Secondary Educational Service Area Office 1, as a whole were at a high level and an individual was at highest level 1 clause (Planning) and high level 6 clause. The arithmetic mean ranking from the highest to lowest were as follows; 1) decision making 2) organizing 3) evaluation 4) coordinating 5) influencing and 6) communicating

2. Teachers' happiness under The Secondary Educational Service Area Office 1, as a whole were at a high level and individuals were at highest level 4 clause. The arithmetic mean ranking from the highest to lowest were as follows; 1) happy soul 2) happy society 3)

happy family 4) happy brain. The other individuals were at high level 5 clause. The arithmetic mean ranking from the highest to lowest were as follows; 1) happy work-life 2) happy heart 3) happy relax 4) happy body and 5) happy money

3. School administration correlated with teachers' happiness under Secondary Educational Service Area Office 1 as a whole at .01 level of statistical significance.

Keyword: School Administration, Teacher's Happiness

บทนำ

จากสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในมิติด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นกับสังคมไทย ภูมิภาคอาเซียน และสังคมโลก รวมทั้งคำสั่งหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 44 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ได้แสดงถึงบริบททั้งสภาพปัญหา อุปสรรค ภัยคุกคามและช่องทางโอกาส รวมทั้งกลไกใหม่ใน “การพัฒนาคน” ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศซึ่งเป็นเหตุผลความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำหรับใช้เป็นแม่บทในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินการกิจงานของกระทรวงศึกษาธิการและส่วนราชการ ในสังกัดให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ข้างหน้า เพื่อช่วยยกระดับประเทศไทยในทุกภาคส่วน และช่วยบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 9) โดยนำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2564) มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและแนวทางให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม เกิดประโยชน์กับผู้เรียน ประชาชน ผู้รับบริการ ตลอดจนสอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีข้างหน้า ทั้งในมิติความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และมิติการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 10) โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึง (Access) ความเท่าเทียม (Equity) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในระยะ 15 ปีข้างหน้า (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 15)

การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้ภาระงานต่าง ๆ ของแต่ละฝ่ายบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ เพราะวิสัยทัศน์ ความคิด พฤติกรรม การแสดงออก รวมถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น และความสุขในการทำงาน ให้เกิดแก่คณะครูอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ได้บังคับบัญชาทุกฝ่าย ดังที่ วิรัช สงวนวงษ์วาน (2558: 16) ได้กล่าวว่า “การจะเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพภายในองค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อให้ทราบผลกระทบ ต่อองค์กร และต้องมีความเข้าใจในตัวพนักงานและบุคคลต่าง ๆ เพราะผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับผู้คน มากมาย” จึงเป็นความท้าทายของนักบริหารการศึกษาที่จะต้องปรับกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษา โดยการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ถือ ว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง มุ่งเน้นการเพิ่มคุณค่าของบุคคลในองค์กรสู่การเป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจในการพัฒนา การสร้างองค์กรแห่งความสุขหรือโรงเรียนแห่งความสุข ด้วยกระบวนการ ค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู และนำไปประยุกต์ใช้ภายในองค์กรอย่างต่อเนื่องและ เป็นระบบ จนกลายเป็นวัฒนธรรมความสุขของสถานศึกษา แต่จะต้องควบคู่ไปกับวัฒนธรรมการทำงานที่มี คุณภาพซึ่งจะเกิดผลดีกับทั้งระดับตัวบุคคลที่จะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในการทำงาน อีกทั้งเป็น ผลดีกับระดับสถานศึกษาที่จะส่งผลให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น มีประสิทธิภาพและมีผลิตภาพ (Productivity) สูงยิ่งขึ้น ที่เกิดจากบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน มีความกระตือรือร้น รักและผูกพันต่อองค์กร ได้รับการประเมินผลงานที่ดี สถานศึกษามีชื่อเสียง และผลดีที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากครูผู้สอนที่ทุ่มเทในการทำงานอันเกิดจากการสร้างความสุขในสถานศึกษา (อิศคุณ สิ้นธนาปัญญา, อภิธิร์ ทรงบัณฑิตย์, ราชนันท์ บุญธิมา, และวีระ สุภากิจ, 2557) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำของ สถานศึกษาในยุคปัจจุบันหรือในยุคการศึกษา 4.0 ถือเป็นผู้นำที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งในการบริหารจัดการ สถานศึกษาโดยตรง ทั้งการช่วยเหลือดูแล ส่งเสริม ปฏิรูป ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้มี คุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะต้องบริหารจัดการการศึกษา และสถานศึกษาให้ทันต่อโลกที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารที่ดีจึงควรมีการบริหารที่ทำให้ครู และบุคลากร เกิดความเชื่อมั่น ความรู้สึกที่ดีต่อตัวผู้บริหารและสถานศึกษาของตน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทำงาน และร่วมมือกัน พัฒนาการศึกษไทยให้ก้าวต่อไปอย่างยั่งยืนและมั่นคง ดังนั้นการบริหารของผู้นำจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ ส่งผลให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล ดังที่ เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 1987: 9) ได้กล่าวถึงการบริหารว่าเป็น กระบวนการการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่าง มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 7 กระบวน คือ 1) การวางแผน 2) การตัดสินใจ 3) การจัดการองค์การ 4) การ ประสานงาน 5) การติดต่อสื่อสาร 6) การมีอิทธิพล 7) การประเมินผล ดังนั้นการบริหารงานของผู้บริหารให้ เป็นไปตามแนวนโยบายการปฏิรูปการศึกษา จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารในการที่จะสร้าง ความสุข สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่คณะครูอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ได้บังคับบัญชาทุกฝ่าย

ในสภาพปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าครูที่ปฏิบัติการสอนมีภาระหนักมากขึ้น มีเวลาพักผ่อนน้อยลงแม้ในช่วงเวลาปิดภาคเรียนที่ควรเป็นเวลาพักผ่อน ความสุขของครูกำลังถูกบั่นทอนลงอย่างต่อเนื่อง อันมีสาเหตุมาจากองค์กรมีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับโลกาภิวัตน์และก้าวสู่ยุคของความรุ่งเรืองที่ทันสมัย รองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การสื่อสารและเทคโนโลยี ซึ่งหนึ่งในสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานมีความต้องการเหมือนกันคือความสุข ซึ่งองค์กรที่ต้องการให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานจะต้องเสริมปัจจัยทางบวกและสกัดกั้นปัจจัยทางลบ ถ้าบุคลากรมีความสุข ผลผลิตขององค์กรก็จะเพิ่มขึ้นและทำให้สังคมโดยรวมดีขึ้นด้วย (พวงเพ็ญ ชุณหะวัณ, 2559: 36-45) สอดคล้องกับแนวคิดของแผนงานสุขภาวะองค์กรภาคเอกชน สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ได้เสนอแนวคิดและหลักการ “ความสุข 8 ประการ” และ “องค์กรแห่งความสุข: Happy Workplace” ซึ่งมีมิติความสุข 9 มิติ ได้แก่ 1) Happy Body (สุขภาพดี) 2) Happy Relax (ผ่อนคลายดี) 3) Happy Heart (น้ำใจดี) 4) Happy Soul (จิตวิญญาณดี) 5) Happy Family (ครอบครัวดี) 6) Happy Society (สังคมดี) 7) Happy Brain (ใฝ่รู้ดี) 8) Happy Money (สุขภาพเงินดี) 9) Happy work-life (การงานดี) โดยแนวคิดการวัดความสุขด้วยตนเอง (HAPPINOMETER) ทั้ง 9 มิตินี้จะก่อให้เกิดสุขภาวะที่ดีทั้ง 4 มิติ คือ กาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณองค์กร สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพการทำงาน การมีความสุขในที่ทำงานจะทำให้พนักงานมีความสุข รู้สึกว่าตนเองเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า สำคัญต่อองค์กร มีความสำคัญที่ตีในหมู่เพื่อนร่วมงาน มีแรงจูงใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น และรู้จักบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กรเองก็จะมีบุคลากรที่กระตือรือร้น เต็มไปด้วยพลังแห่งความคิดและเพิ่มผลการปฏิบัติงาน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2555: 31-33) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่มากเป็นอันดับที่ 1 และมีจำนวนโรงเรียนมากเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ อีกทั้งด้านการศึกษาที่มีการแข่งขันสูง ทั้งตัวผู้เรียนที่มีการแข่งขันกันด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ และสถานศึกษาที่แข่งขันกันเป็นโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ได้มาตรฐาน มีความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ และเป็นโรงเรียนชั้นนำทางการศึกษา ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพไม่ได้เลย หากโรงเรียนไม่มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ ตลอดจนมีกระบวนการบริหารที่ส่งผลให้ครูและผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใสศรัทธาและมีความสุข

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาการบริหารสถานศึกษากับความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 เพื่อทราบถึงการบริหารสถานศึกษากับความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 ตลอดจนนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพิจารณาวางแผน ปรับปรุง พัฒนาทั้งด้าน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อทราบความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต 1 2) ความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 3) การบริหารสถานศึกษากับความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใช้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ การบริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni) และ ความสุขของครู ตามแนวคิดการวัดความสุขด้วยตนเอง (HAPPINOMETER) ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency: f) ร้อยละ (percentage: %) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์จาก ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวม (X_{tot}) (n=50)

ด้านที่	การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (X_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การวางแผน (X_1)	4.58	0.56	มากที่สุด
2	การตัดสินใจ (X_2)	4.31	0.64	มาก

3	การจัดการองค์กร (X_3)	4.22	0.66	มาก
4	การประสานงาน (X_4)	4.08	0.66	มาก
5	การติดต่อสื่อสาร (X_5)	3.94	0.70	มาก
6	การมีอิทธิพล (X_6)	4.00	0.62	มาก
7	การประเมินผล (X_7)	4.22	0.61	มาก
โดยภาพรวม (X_{tot})		4.20	0.64	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ ระดับมาก จำนวน 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ การตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.64) การจัดการองค์กร ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.66) การประเมินผล ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.61) การประสานงาน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.66) การมีอิทธิพล ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.62) และ การติดต่อสื่อสาร มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.56- 0.70 มีการกระจายข้อมูลน้อย ลักษณะเช่นนี้หมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. ผลการวิเคราะห์ความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) (n=50)

ข้อที่	ความสุขของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (Y_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	สุขภาพดี (Y_1)	4.12	0.59	มาก
2.	ผ่อนคลายดี (Y_2)	4.14	0.57	มาก
3.	น้ำใจดี (Y_3)	4.38	0.50	มาก
4.	จิตวิญญาณดี (Y_4)	4.69	0.38	มากที่สุด
5.	ครอบครัวดี (Y_5)	4.62	0.54	มากที่สุด

6.	สังคมดี (Y_6)	4.68	0.42	มากที่สุด
7.	ใฝ่รู้ดี (Y_7)	4.58	0.55	มากที่สุด
8.	สุขภาพเงินดี (Y_8)	3.74	0.61	มาก
9.	การงานดี (Y_9)	4.47	0.57	มาก
โดยภาพรวม (Y_{tot})		4.38	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.61) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ และระดับมาก จำนวน 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ จิตวิญญาณดี ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.38) รองลงมา คือ สังคมดี ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.42) ครอบครัวดี ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.54) ใฝ่รู้ดี ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.55) การงานดี ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.57) น้ำใจดี ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.50) ผ่อนคลายดี ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 1.37) สุขภาพดี ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.59) และ สุขภาพเงินดี มีค่ามัธยเลขคณิตน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.38 - 0.61 มีการกระจายข้อมูลน้อย ลักษณะเช่นนี้หมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษากับความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product correlation – coefficient) รายละเอียดดังตารางที่ 3 (n=50)

	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_7	Y_8	Y_9	Y_{tot}
X_1	.322**	.280**	.362**	.042	.389**	.240*	.373**	.186	.510**	.582**
X_2	.300**	.477**	.408**	.042	.424**	.353**	.425**	.266**	.227*	.589**
X_3	.358**	.259**	.408**	.144	.331**	.426**	.332**	.218*	.262**	.547**
X_4	.191	.385**	.449**	.118	.395**	.277**	.311**	.309**	.277**	.554**
X_5	.296**	.399**	.326**	.198*	.293**	.351**	.458**	.182	.036	.475**
X_6	.033	.078	.247*	.115	.031	.095	.267**	.016	.097	.165
X_7	.273**	.330**	.418**	.001	.389**	.246*	.273**	.103	.170	.446**
X_{tot}	.374**	.469**	.547**	.143	.463**	.425**	.510**	.270**	.318**	.706**

** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม (X_{tot}) กับความสุขของครูโดยภาพรวม (Y_{tot}) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.706^{**}$) เป็นค่าความสัมพันธ์กันในเชิงบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม (X_{tot}) กับความสุขของครูรายด้าน ($Y_1- Y_9$) พบว่า มีความสัมพันธ์กันโดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง 7 ด้าน คือ น้ำใจดี (Y_3) ($r_{xy}=.547^{**}$) รองลงมา ใฝ่รู้ดี (Y_7) ($r_{xy}=.510^{**}$) รองลงมา ผ่อนคลายดี (Y_2) ($r_{xy}=.469^{**}$) รองลงมา ครอบครัวดี (Y_5) ($r_{xy}=.463^{**}$) รองลงมา สังคมดี (Y_6) ($r_{xy}=.425^{**}$) รองลงมา สุขภาพดี (Y_1) ($r_{xy}=.374^{**}$) รองลงมา การงานดี (Y_9) ($r_{xy}=.318^{**}$) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 2 ด้าน คือ สุขภาพเงินดี (Y_7) ($r_{xy}=.270^{**}$) และ จิตวิญญาณดี (Y_4) ($r_{xy}=.143$)

เมื่อพิจารณาความสุขของครูโดยภาพรวม (Y_{tot}) กับการบริหารสถานศึกษารายด้าน ($X_1- X_7$) พบว่า มีความสัมพันธ์กันโดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง 6 ด้าน คือ การตัดสินใจ (X_2) ($r_{xy}=.589^{**}$) รองลงมา การวางแผน (X_1) ($r_{xy}=.582^{**}$) รองลงมา การประสานงาน (X_4) ($r_{xy}=.554^{**}$) รองลงมา การจัดการองค์กร (X_3) ($r_{xy}=.547^{**}$) รองลงมา การติดต่อสื่อสาร (X_5) ($r_{xy}=.475^{**}$) รองลงมา การประเมินผล (X_7) ($r_{xy}=.446^{**}$) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 1 ด้าน คือ การมีอิทธิพล (X_6) ($r_{xy}=.165$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ($X_1- X_7$) กับความสุขของครู (Y_{tot}) พบว่าการวางแผน (X_1) มีความสัมพันธ์กับความสุขของครู (Y_{tot}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($r_{xy}=.582^{**}$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับความสุขของครูเป็นรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันโดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง 5 ด้าน คือ การงานดี (Y_9) ($r_{xy}=.510^{**}$) รองลงมา ครอบครัวดี (Y_5) ($r_{xy}=.389^{**}$) รองลงมา ใฝ่รู้ดี (Y_7) ($r_{xy}=.373^{**}$) รองลงมา น้ำใจดี (Y_3) ($r_{xy}=.362^{**}$) รองลงมา สุขภาพดี (Y_1) ($r_{xy}=.322^{**}$) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 4 ด้าน คือ ผ่อนคลายดี (Y_2) ($r_{xy}=.280^{**}$) รองลงมา สังคมดี (Y_6) ($r_{xy}=.240^{**}$) รองลงมา สุขภาพเงินดี (Y_8) ($r_{xy}=.186$) และ จิตวิญญาณดี (Y_4) ($r_{xy}=.042$)

การตัดสินใจ (X_2) มีความสัมพันธ์กับความสุขของครู (Y_{tot}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy}=.589^{**}$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับความสุขของครูเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันโดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ ผ่อนคลายดี (Y_2) ($r_{xy}=.477^{**}$) รองลงมา ใฝ่รู้ดี (Y_7) ($r_{xy}=.425^{**}$) รองลงมา ครอบครัวดี (Y_5) ($r_{xy}=.424^{**}$) รองลงมา น้ำใจดี (Y_3) ($r_{xy}=.408^{**}$) รองลงมา สังคมดี (Y_6) ($r_{xy}=.353^{**}$) รองลงมา สุขภาพดี (Y_1)

($r_{xy}=.300^{**}$) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 3 ด้าน คือ สุขภาพเงินดี (Y_8) ($r_{xy}=.266^{**}$) รองลงมาการงานดี (Y_9) ($r_{xy}=.227^*$) และ จิตวิญญาณดี (Y_4) ($r_{xy}=.042$)

การจัดการองค์กร (X_3) มีความสัมพันธ์กับความสุขของครู (Y_{tot}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy}=.547^{**}$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับความสุขของครูเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันโดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง 5 ด้าน คือ สังคมดี (Y_6) ($r_{xy}=.426^{**}$) รองลงมา น้ำใจดี (Y_3) ($r_{xy}=.408^{**}$) รองลงมา สุขภาพดี (Y_1) ($r_{xy}=.358^{**}$) รองลงมา ใฝ่รู้ดี (Y_7) ($r_{xy}=.332^{**}$) รองลงมา ครอบครัวดี (Y_5) ($r_{xy}=.331^{**}$) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 4 ด้าน คือ การงานดี (Y_9) ($r_{xy}=.262^{**}$) รองลงมา ผ่อนคลายดี (Y_2) ($r_{xy}=.259^{**}$) รองลงมา สุขภาพเงินดี (Y_8) ($r_{xy}=.218^*$) และ จิตวิญญาณดี (Y_4) ($r_{xy}=.144$)

การประสานงาน (X_4) มีความสัมพันธ์กับความสุขของครู (Y_{tot}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy}=.554^{**}$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับความสุขของครูเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันโดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง 5 ด้าน คือ น้ำใจดี (Y_3) ($r_{xy}=.449^{**}$) รองลงมา ครอบครัวดี (Y_5) ($r_{xy}=.395^{**}$) รองลงมา ผ่อนคลายดี (Y_2) ($r_{xy}=.385^{**}$) รองลงมา ใฝ่รู้ดี (Y_7) ($r_{xy}=.311^{**}$) รองลงมา สุขภาพเงินดี (Y_8) ($r_{xy}=.309^{**}$) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 4 ด้าน คือ สังคมดี (Y_6) ($r_{xy}=.277^{**}$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ การงานดี (Y_9) ($r_{xy}=.277^{**}$) รองลงมา สุขภาพดี (Y_1) ($r_{xy}=.191$) และ จิตวิญญาณดี (Y_4) ($r_{xy}=.144$)

การติดต่อสื่อสาร (X_5) มีความสัมพันธ์กับความสุขของครู (Y_{tot}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy}=.475^{**}$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับความสุขของครูเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันโดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ใฝ่รู้ดี (Y_7) ($r_{xy}=.458^{**}$) รองลงมา ผ่อนคลายดี (Y_2) ($r_{xy}=.399^{**}$) รองลงมา สังคมดี (Y_6) ($r_{xy}=.351^{**}$) รองลงมา น้ำใจดี (Y_3) ($r_{xy}=.326^{**}$) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 5 ด้าน คือ สุขภาพดี (Y_1) ($r_{xy}=.296^{**}$) รองลงมา ครอบครัวดี (Y_5) ($r_{xy}=.293^{**}$) รองลงมา จิตวิญญาณดี (Y_4) ($r_{xy}=.198^*$) รองลงมา สุขภาพเงินดี (Y_8) ($r_{xy}=.182$) และ การงานดี (Y_9) ($r_{xy}=.036$)

การมีอิทธิพล (X_6) มีความสัมพันธ์กับความสุขของครู (Y_{tot}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ($r_{xy}=.165$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับความสุขของครูเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันโดยเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 9 ด้าน คือ ใฝ่รู้ดี (Y_7) ($r_{xy}=.267^{**}$) รองลงมา น้ำใจดี (Y_3) ($r_{xy}=.247^*$) รองลงมา จิตวิญญาณดี (Y_4) ($r_{xy}=.115$) รองลงมา การงานดี (Y_9) ($r_{xy}=.097$) รองลงมา สังคมดี (Y_6) ($r_{xy}=.095$) รองลงมา ผ่อนคลายดี (Y_2) ($r_{xy}=.078$) รองลงมา สุขภาพดี (Y_1) ($r_{xy}=.033$) รองลงมา ครอบครัวดี (Y_5) ($r_{xy}=.031$) และ สุขภาพเงินดี (Y_8) ($r_{xy}=.016$)

การประเมินผล (X_7) มีความสัมพันธ์กับความสุขของครู (Y_{tot}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy}=.446^{**}$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับความสุขของครูเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันโดยเรียง

ตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ น้ำใจดี (Y_3) ($r_{xy}=.418^{**}$) รองลงมา ครอบครัวยุติ (Y_5) ($r_{xy}=.389^{**}$) รองลงมา ผ่อนคลายดี (Y_2) ($r_{xy}=.330^{**}$) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 6 ด้าน คือ สุขภาพดี (Y_1) ($r_{xy}=.273^{**}$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ ใฝ่รู้ดี (Y_7) ($r_{xy}=.273^{**}$) รองลงมา สังคมดี (Y_6) ($r_{xy}=.246^*$) รองลงมา การงานดี (Y_9) ($r_{xy}=.170$) รองลงมา สุขภาพเงินดี (Y_8) ($r_{xy}=.103$) และ จิตวิญญาณดี (Y_4) ($r_{xy}=.001$)

เมื่อพิจารณาการบริหารสถานศึกษาในด้าน (X_1 - X_7) กับความสุขของครูรายด้าน (Y_1 - Y_9) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) สูงสุด คือ การวางแผน (X_1) มีความสัมพันธ์กับการงานดี (Y_9) ($r=.510^{**}$) เป็นค่าความสัมพันธ์กันในเชิงบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมในด้านคุณวุฒิ ซึ่งในการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร บุคคลจะต้องผ่านการศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา ผ่านการฝึกอบรมอย่างเข้มข้นโดยสถาบันพัฒนาผู้บริหารจากกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดโดยการอบรมและพัฒนาแต่ละหลักสูตร ส่วนใหญ่จะครอบคลุมการบริหารทั้งด้านการวางแผน การตัดสินใจ การจัดการองค์กร การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การมีอิทธิพล และการประเมินผล ซึ่งเมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 ยังได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มี ในการบริหารงานโรงเรียนและการปฏิบัติงานร่วมกับครูอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผนปฏิบัติงานที่มีระบบ ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว จนทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานนั้น ๆ การตัดสินใจที่มีความรอบคอบ เด็ดขาด ชัดเจน ทำให้ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างไม่สับสน มีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมฝ่ายต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้บริหารกับครู ให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเมื่อมีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยการขอคำปรึกษาหารือหรือข้อเสนอแนะเพื่อประกอบเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอโดยการเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้บริหารมีความตื่นตัว รู้จักปรับตัว และปรับการบริหารให้ทันกับปัจจุบันและสามารถนำไปปรับใช้ ในการบริหารด้านต่าง ๆ ได้ อย่างเหมาะสมและเข้ากับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนันท์ หวานจำ (2555: ค) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิลทิพ ชูชาติ (2556: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาการบริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ การวางแผน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การวางแผนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากในการบริหาร โดยเฉพาะในฐานะผู้บริหารที่มีอำนาจในการกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน ซึ่งจะต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทั้งปีการศึกษา ตลอดจนวางแผนงานเรื่องต่างๆ อย่างมีระบบโดยร่วมกับคณะครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนการบริหารสถานศึกษาด้านการติดต่อสื่อสาร แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่พบว่ามีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารได้ดี สามารถถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่าย มีการประชุม ปรึกษาหารือร่วมกันอยู่เสมอ จึงทำให้ทราบถึงสิ่งที่ยังขาดแคลนหรือความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเกิดความร่วมแรงร่วมใจและความสามัคคีกันในองค์กร เพราะผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชามีความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กรเกิดประสิทธิภาพได้อย่างสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติบัณฑิต สารพัฒน์ (2557: ง) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนวัดสะแกงาม สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน วัดสะแกงาม สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ การวางแผน การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การจัดการองค์กร การมีอำนาจอิทธิพล การตัดสินใจ และการประเมินผล

2. ความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีทิศทางและแนวทางในการบริหารงานด้านบุคคลได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งหลักธรรมาภิบาลนั้นประกอบด้วย 6 หลักการ คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารกับครูอย่างสม่ำเสมอ อันจะทำให้ครูเกิดความรู้สึกที่ดี รักและผูกพันกับสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงาน อีกทั้งครูยังเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงทั้งด้าน

สวัสดิการและผลตอบแทนที่น่าพึงพอใจ ทำให้ครูลดความกังวลในเรื่องค่าครองชีพไปได้มาก ตลอดจนนักเรียนส่วนใหญ่ ต่างมีความพร้อมในการเรียน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการช่วยกันดูแลบุตรหลานและสนับสนุนโรงเรียนอย่างเต็มที่ นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในสภาพแวดล้อมและพื้นที่ที่มีความเจริญด้านต่าง ๆ อย่างครบครัน ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยี สื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่มีความทันสมัย และมีการคมนาคมที่สะดวก ซึ่งจะช่วยลดความเครียดของครูได้เป็นอย่างดี เมื่อครูมีความสุขก็จะเกิดแรงจูงใจในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถ ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมา ซึ่งจะเห็นว่าครู คือ ทรัพยากรที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูต้องถ่ายทอดวิชาความรู้และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองจนเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และสร้างประโยชน์ให้กับสังคม ประเทศชาติต่อไป ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยสร้างความสุขและให้ครูมีกำลังใจ มีแรงจูงใจ เพราะเมื่อครูมีความสุขทั้งกายและใจ ก็จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจอย่างสุดความสามารถ และทำให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ แมเนียน (Manion, 2003: 652-655) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของความสุขในการทำงานมี 4 องค์ประกอบ คือ การติดต่อสัมพันธ์ ความรักในงาน ความสำเร็จในงาน และการเป็นที่ยอมรับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮลลิเวล (Helliwell, 2019: online) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสุขและสุขภาวะที่ดี ซึ่งจากงานวิจัยได้ข้อสรุป 3 ข้อ ที่เป็นพื้นฐานให้เกิดความสุข คือ 1) การมองโลกให้เป็นบวกมากกว่าลบ 2) สนใจสังคมมากกว่าวัตถุนิยม 3) มีความเพื่อกว่าเห็นแก่ตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อภิชาติ นิลาภย์, 2556: 95-96) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสุขในการทำงานกับสมรรถนะข้าราชการครู กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด ผลการวิจัยพบว่าความสุขในการทำงานของข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารินทร์ ระสร (2560: ง) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงาน เขตศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่าความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยม เขต 21 อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาความสุขของครูเป็นรายด้าน พบว่า จิตวิญญาณดี อยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่ามัธยฐานเลขคณิตสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีคุณธรรมศีลธรรมในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำที่ไม่ดี มีความกตัญญูต่องานที่ รู้จักการให้ มีความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา รู้จักละอายเมื่อทำผิดและรู้จักการให้อภัย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพราะหากผู้ใดมีคุณธรรมศีลธรรมมาก ก็ย่อมทำงานร่วมกับผู้อื่นและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข สงบสุขเหมือนกัน สอดคล้อง อนุพงศ์ รอดบุญปาน (2561: ง) ที่ได้ศึกษาเรื่อง องค์การแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุญบุรี (วัดวังยาว) ผลการวิจัยพบว่า องค์การแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุญบุรี (วัดวังยาว) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 1 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ คุณธรรม และอีก 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตาม

ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ มีสังคมดี การหา ความรู้ น้ำใจงาม ครอบครัวยุติ การผ่อนคลายเป็น สุขภาพดี และใช้เงินเป็น

ส่วนสุขภาพเงินดี มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมาก แต่ก็อยู่ในอันดับท้ายสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ถึงแม้ว่าปัจจุบันค่าครองชีพจะสูงขึ้นมาก แต่ครูก็สามารถจัดสรรรายรับรายจ่ายในแต่ละเดือนได้อย่างเหมาะสม มีการออมเงินเป็นประจำทุกเดือน ผ่อนชำระหนี้สินได้โดยไม่มีผลกระทบทางการเงิน อีกทั้งครูยุคใหม่มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงินและอาจมีรายได้จากหลายช่องทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ แมคบริด (McBride, 2010: 251-278) ที่พบว่าอิทธิพลของรายได้ต่อความสุขไม่ได้เกิดจากจำนวนรายได้ เท่านั้นแต่เกิดจากความพอใจในรายได้ด้วย ซึ่งบุคคลมักเปรียบเทียบระดับรายได้ (relative income) ได้ใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ การเปรียบเทียบภายนอก (external) หมายถึง การเปรียบเทียบกับเพื่อนที่มีอายุ เพศ อาชีพ หรือชนชาติเดียวกัน ลักษณะที่สอง คือ การเปรียบเทียบภายใน (internal) หมายถึง การเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่บุคคลได้รับในอดีต นอกจากนี้แมคบริด (McBride) ยังพบว่า การเปรียบเทียบ ระดับรายได้ส่งผลต่อความสุขของบุคคลที่มีระดับรายได้สูงกว่าบุคคลที่มีระดับรายได้ต่ำอีกด้วย และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงศ์ รอดบุญปาน (2561: ง) ที่ได้ศึกษาเรื่อง องค์การแห่งความสุขของโรงเรียน อนุบาลกุยบุรี (วัดวังยาว) ผลการวิจัยพบว่า องค์การแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุยบุรี (วัดวังยาว) โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า มี 1 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ คุณธรรม และอีก 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ มีสังคมดี การหาความรู้ น้ำใจงาม ครอบครัวยุติ การผ่อนคลายเป็น สุขภาพดี และใช้เงินเป็น

3. การบริหารสถานศึกษากับความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีการบริหารตามเกณฑ์มาตรฐาน ที่กำหนด โดยผ่านการอบรมและพัฒนาแต่ละหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่วนใหญ่จะครอบคลุม การบริหารทั้ง 7 ด้าน ตามแนวคิดของเซอร์จิโอวานนี ได้แก่ การวางแผน การตัดสินใจ การจัดการองค์การ การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การมีอิทธิพล และการประเมินผล ซึ่งเมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ยังได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ ที่มี ในการบริหารงานโรงเรียนและการปฏิบัติงานร่วมกับครูอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผนปฏิบัติงาน ที่มีระบบ ทำให้การดำเนินงานต่างๆ ภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว จนทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของงานนั้น ๆ การตัดสินใจที่มีความรอบคอบ เด็ดขาด ชัดเจน ทำให้ครูและบุคลากรสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างไม่สับสน มีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมฝ่ายต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้บริหารกับครู ให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเมื่อมีการพูดคุยและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยการขอคำปรึกษาหารือหรือข้อเสนอแนะเพื่อประกอบเป็นแนวทางใน การปฏิบัติงาน และผู้บริหารมีทิศทางและแนวทางในการบริหารงานด้านบุคคลได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลัก

ธรรมาภิบาล คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแล กิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ คือ การบริหารสถานศึกษากับความสุขของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีความสัมพันธ์กัน ดังจะเห็นได้ว่าหากผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมบริหาร ที่ดีและเหมาะสม ความสุขของครูก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับ (ชไมพร ชัคตตรัยกุล, 2556: 1) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลัก ธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 มีการปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (สลิทิพ ชูชาติ, 2556: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเชิง จริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร ในการบริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ (อภิชาติ นิลภทย์, 2556: 95-96) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสุขในการทำงานกับสมรรถนะ ข้าราชการครู กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความสุข ในการทำงานกับสมรรถนะของข้าราชการครู กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด มีความสัมพันธ์ กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาเพิ่มเติม ด้านการติดต่อสื่อสาร และความสุขของ ครูเพิ่มเติม ด้านสุขภาพเงินดี
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
4. ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารสถานศึกษากับความสุขของครูในเขตพื้นที่อื่น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ.(2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564).

กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ: หน้า 9-15.

เกียรติบัณฑิต สารพัฒน์. (2557). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนวัดสะแกงาม สำนักงานเขต บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชไมพร ชัดตริยกุล. (2557). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ธารินทร์ ระศร. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 21, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร, การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

พวงเพ็ญ ชุณหปราณ. (2559). “ความสุขในการทำงาน”, วารสารพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ฉบับพิเศษ: หน้า 36-45.

ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชม ลลคลธัญบุรี.

วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2558). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เอช.เอ็น. กรุ๊ป: หน้า 16.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2555). คู่มือการวัดความสุขด้วยตนเอง (HAPPINOMETER), ความสุข 9 มิติของ HAPPINOMETER. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล: หน้า 31-33.

สลิลทิพ ชูชาติ. (2556). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อริคุณ สินธนาปัญญา, อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์, ราชันย์ บุญธิมา, และวีระ สุภากิจ. (2557). วารสารสุทธิปริทัศน์. การบริหารความสุขในสถานศึกษา Happiness Management in School, ปีที่ 28 (ฉบับที่ 88). <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal-read-33-260>: [สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562].

อนุพงศ์ รอดบุญปาน. (2561). องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุญบุรี (วัดวังยาว), วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อภิชาติ นิลภักย์. (2556). ความสุขในการทำงานของข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขต
บางพลัด, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

J. Manion. (2003). "Joy at Work: Creating a Positive Workplace." *Journal of Nursing
Administration* 33,12: p52-55.

John Helliwell. (2019). Summary of recent happiness research update 2012, accessed Feb
20, 2019 available from [http://socialcapital.wordpress.com/2012/10/27
/summary-of-recent-happiness-research/](http://socialcapital.wordpress.com/2012/10/27/summary-of-recent-happiness-research/).

M.Mcbride. (2010). "Relative-Income Effects on Subject Well-being in the Cross-Section",
(*Journal of Economic Behavior & Organization*, 2010): p251-278.

Thomas J. Sergiovanni. (1987). *The principalship : a reflective practice perspective*.
Boston: Allyn and Bacon: p9.